

נחל הבשור ופארק

אישכורל:

נחל הבשור הוא מהגדולים שבנחלי הארץ היורדים אל הים התיכון. לאורך הנחל תמצאו פינות חמד רבות, ובחלקן מים בכל השנה. הטיול שלנו לוקח אותנו הפעם לדרך הבשור - דרך נופית שנמשכת לצד הנחל כ-14 ק"מ. הנחל, שמתחתר בנופי הנגב המערבי, מרשים ופורח ומאפשר מספר מסלולי הליכה קצרים, וביניהם נסיעה ברכב.

המסלול כולל נסיעה בדרך עפר העבירה לכל רכב ומשלב מסלולי הליכה שחלקם מעגליים בעצירות הבינים. לאורך הנחל ילוו אותנו פריחה מרשימה ומים זורמים.

איך מגיעים:

מהמרכז ניסע דרומה בכביש 40 לכיוון באר שבע ובצומת קמה נפנה ימינה. מול תחנת הדלק נפנה שמאלה בכביש 264, לעבר משמר הנגב. ניסע עד לצומת הנשיא, נפנה ימינה בכביש 25, עד צומת גילת, ובו נפנה שמאלה בכביש 241. נמשיך עד צומת אורים ונפנה בו שמאלה לכביש 234, עד צומת צאלים. בצומת נפנה ימינה בכביש 222, בעקבות השילוט לדרך הבשור. כ-0.5 ק"מ משם נפנה ימינה לדרך עפר (מתאימה לכל כלי רכב) המשולטת: דרך הבשור [1 במפה].

ניתן להגיע לתחילת המסלול גם בדרך שונה: סעו לכיוון אשקלון ובצומת יד מרדכי פנו שמאלה. לאחר כברת דרך, תפנו בצומת גילת לכיוון אופקים וצומת אורים. ומשם, לצומת צאלים.

גשר תלוי מעל בריכת מים טבעית:

בתחילת המסלול [1] נבחין במגדל תצפית, ניסע אליו ונחנה בסמוך לו. אם תרצו תוכלו לטפס אל מרומי המגדל, משם תראו נוף מרהיב. שימו לב לסבך האשל והקנה שנמצא מתחתיהם, המעיד על כך שכמות המים במקום מספיקה לקיים צמחייה. רדו מהמגדל והמשיכו בנסיעה לאורך הדרך. לאחר כמה עיקולי דרך תראו מימינכם את הגשר התלוי [2]. אורכו של הגשר הוא 80 מטר, והוא נטוי מעל לבריכת מים טבעית. תוכלו לחצות

את הגשר לגדה השנייה ולטפס במעלה הגבעה עד האנדרטה שהוקמה לזכרם של שני חברים שנהרגו במקום.

מהגבעה נוכל לצפות לעבר הבריכה ואפיק הנחל, ולראות כיצד בזרימת השטפונות יצרו מי הנחל נוף של מצוקים בגדותיו. מהאנדרטה ניתן להמשיך ברגל במסלול המסומן בסימון שבילים ירוק עד החווה החקלאית (מרחק של 2 ק"מ). מומלץ לחנות רכב אחד בסוף המסלול הרגלי הקצר (המקום שבו מחכה הרכב יהיה בהמשך דרך הבשור, במקום בו ישנו סימון שבילים ירוק לכיוון הנחל).

מי שבוחר להמשיך ברכב, ימשיך בנסיעה מהגשר. לאחר 2 ק"מ, נפנה מבטנו לימין, עד שנראה שלט ירוק המפנה אותנו לחווה חקלאית. פה מומלץ לחנות את הרכב ולצאת לטיול רגלי קצר לגדתו המזרחית של הנחל. לאחר שתוצים את הנחל בסכר שהוקם על ידי קק"ל, מבחינים בשרידים של בורות מים ואמות. הגדרות הנמוכות כאן, אגב, שימשו בעבר כמכלאות צאן. במקום גם נמצא בית בד שבו הפיקו שמן מזיתים, אבל כיום אין כאן זכר לעצי הזית ההם.

באר רבובה: שריד מהכפר הבדואי:

עכשיו חזרו לרכב והמשיכו בנסיעה ליעד הבא: באר רבובה [3]. שימו לב לעצי האשל הגדולים בדרך. המבנים שתראו שייכים לכפר הבדואי הגדול לשעבר רווייבה. עומקה של הבאר הוא כעשרים מטר, והיא השריד השלום ביותר שנותר מהכפר. הבריטים שיפצו אותה, כמו בארות אחרות בנגב, והשתמשו במימיה. טפסו בזהירות אל ראש המבנה. שימו לב לבריכת האגירה. הכפר הבדואי, אגב, ננטש בימי מלחמת העצמאות כשכל תושביו נמלטו. המתישבים הראשונים של קיבוץ גבולות, שעלו על הקרקע כבר בשנת 1943, רכשו כאן את מי השתייה שלהם.

נמשיך בדרכנו ונחלוף משמאלנו על פני תל-צווארין, גבעה קטנה שלפני 3,000 שנה שכן עליה יישוב, ועדות לכך משמשים שרידים של כלי צור, שנמצאו במקום ונתנו לו את שמו. אם יתמזל מזלכם, תוכלו לראות כאן מרבדים אדומים של צבעוני המדבר, הפורחים לזמן קצר ביותר ורק בחורפים גשומים במיוחד.

תל שרוחן:

היעד הבא שלנו הוא תל שרוחן [4]. גם כאן נמצא מגדל תצפית גדול. תל זה היה מיושב החל מהמאה ה-18 לפנה"ס ועד התקופה הרומית במאה הרביעית לספירה. ממגדל התצפית כאן השקיפו אל אפיק הנחל וגם על פארק אשכול שאליו נגיע בסוף המסלול. התל הזה אגב, שימש בימי מלחמת העצמאות כמוצב מצרי ובמבצע אסף בדצמבר 1948 הוא נכבש בידי כוחותינו.

בחפירות שנערכו בתל שרוחן בשנים 9-1928 נמצאו שרידי ישוב שהחיים בו נמשכו ברציפות מהתקופה הכנענית עד התקופה הרומית. זהות האתר שנויה במחלוקת: יש המזהים אותו כאחת מערי יהודה ויש המזהים אותו כעיר בנחלת שבט שמעון.

נעלה משם למרפסת התצפית של התל, ונצפה אל נקודות המים ופיתולי הנחל. מכאן, אגב, לקוח שמו הערבי של הנחל ואדי שללה - נחל השלוליות. בעקבות המים כאן, אגב, מגיעים לאיזור בעלי חיים רבים ביניהם: השועל, הקרקל, הזרבן, הגירית, הנמיה ועוד. נחל הבשור ומעיינותיו גם מושכים לכאן בעלי כנף שונים, ולארכו נמתח ציר נדידת הציפורים העוברות וחולפות מעליו פעמיים בשנה.

נחל הבשור מהווה מחסום להתפשטות חולות מישור החוף מזרחה אל לב הנגב: בגדת הנחל המערבית הקרקע חולית, ואילו גדתו המזרחית היא אדמת לס, המאפיינת את קרקעות הנגב. מכאן מומלץ ליהנות ממסלול רגלי של כ-2.5 ק"מ עד לפארק אשכול. ניתן לעשות מסלול זה מעגלי או להשאיר רכב בהמשך הדרך, במקום בו רואים את מסילת הרכבת.

מהתל יורד מסלול טיול בסימון שבילים שחור. המסלול לוקח אותנו בסמוך לנחל הבשור, שבחורף ובאביב זורמים בו לא מעט מים. לאורך הדרך תוכלו ליהנות משלל פרחים, תלוי בזמן הטיול. בחודשים פברואר-מרץ ילוו אותנו מרבדים אדומים של כלניות, נוריות ופרגים, וחדי העין ימצאו גם את צבעוני המדבר. בצידי הנחל צומחים הקנה והאשל, וביניהם חרציות צהובות, תלתן הארגמן, דרדר הקורים טפח ועוד.

נקודה שווה לקפה בשטח:

בדרכנו נחלוף על פי שרידי מחצבות מהתקופה הכלכוליתית (תקופת הנחושת, לפני 6,000 שנים). זו הזדמנות מצויינת לעצור להפסקת אוכל וקפה קצרה בחיק הטבע, וליהנות ממראה החסידות. המסלול השחור מסתיים בנקודה שבה הרכבת הבריטית [5] מרפיח לבאר שבע חצתה את הנחל.

בשנת 1914 פרצה מלחמת העולם הראשונה, והכוחות התורכים יצאו במטרה לכבוש את חצי האי סיני ואולי אף את מצרים. קווי האספקה הארוכים והמחסור במים הביאו אותם בשנת לתכנן את קו הרכבת לכיוון התעלה. המהנדס הגרמני מייסנר פחה סלל מסילה לבאר שבע, ובשנת 1916 הגיעה המסילה לעוג'ה אל חפיר. התורכים לא 1915 עצרו שם והמשיכו את הסלילה לעבר קסיימה וביר אלחסנה שבסיני, אך לצערם הרב המסילה לא הספיקה לשמש זמן רב, שכן כבר בינואר 1917 עברה הרכבת לשימוש הכיבוש של הבריגדות הכוחות הבריטים והאוסטרלים במלחמתם בתורכים, לאחר האוסטרליות בארץ. המסילה שאנו רואים בנחל הבשור הינה הסתעפות נוספת של המסילה התורכית, שאותה סללו הבריטים כדי לסייע בהנעת הכוחות והציוד הרב שנדרשו בשעת כיבוש הארץ ובהמשך בתקופת המנדט. המסילה הזו נחנכה בשנת 1918 ושימשה עד 1927, ונסעו בה בדרך כלל שלוש רכבות בשבוע. עוד על מסילת הרכבת התורכית והבריטית ועל שרידיה תוכלו לקרוא בעמודי המסלולים של שמורת פורה, באר שבע וניצנה.

מהגשר ניתן להמשיך בכמה דרכים: אם באתם ברכב אחד, ניתן לחזור לרכב החונה בתל נג'ילה בדרך הבשור או באותה דרך שבה הגעתם. אפשרות נוספת היא להאריך מעט את הטויל, לחצות את הנחל בנקודה שבה המים נמוכים, ולטייל מעט בפארק אשכול [8]. אפשרות שלישית היא לחזור לרכב, להמשיך עד סוף דרך הבשור [6] ולהיכנס לפארק [7] אשכול בכניסה הראשית שלו.

פארק אשכול: פינות חמד:

נמשיך בדרך הבשור עד כביש 241 [6]. בהצטלבות עם הכביש נפנה ימינה ונגיע לגשר שעובר מעל נחל הבשור. לאחר עוד מספר מטרים נראה בצד ימין פנייה לפארק אשכול [7]. הפארק הוא אתר גדול עם מדשאות ומתקני נופש פעיל. בפארק נמצא גם מעיין עין הבשור, שנובע כל השנה ונשפך לבריכה גדולה. מי המעיין חמים ומלוחים יחסית (כ-20 מעלות, וכ-1300 מ"ג כלוריד לליטר), ולכן לא הייתה סביבו התיישבות רצופה לאורך השנים.

בין הנביעות נמצאים שרידי שקתות ומתקני בטון להרמת מפלס המים, שנבנו במלחמת העולם הראשונה. פרט לפינות החמד לפיקניק נוכל למצוא בפארק גם שרידי כנסייה במבנה נמצאה כתובת המתארכת אותו לשנת 561) שנבנתה כנראה במאה השישית בשלהי מלחמת העולם הראשונה, בשנת 1917, חשפו כאן חיילים אוסטריים. (לספירה את רצפת הפסיפס המפוארת של הכנסייה הביזנטית, בדגם זהה כמעט לזו שנמצאה בבית הכנסת העתיק במעון (9 ק"מ צפונית לכאן). הכנסייה שימשה במלחמה כעמדת מקלע כשעזבו החיילים את אזור הנחל, הם עקרו. תורכית, ולכן החיילים הבריטים כבשו אותה את הפסיפס ממקומו והעבירו אותו למלבורן, שם הוא מעטר את בית יד לבנים. מראש התל שעליו נבנתה הכנסייה ישנה תצפית יפה על מסלול זרימת הנחל. מדי פעם נערכים בפארק אירועים שונים ומופעים גדולים - מומליץ לברר מראש (הכניסה לפארק בתשלום).

פארק אשכול - מידע שימושי:

שעות הפתיחה:

(הכניסה לגן נסגרת שעה לפני השעות הרשומות)

שעון קיץ:

שישי וערב חג: 8:00-16:00 | ראשון-חמישי ושבט: 8:00-17:00

שעון חורף:

שישי וערב חג: 8:00-15:00 | ראשון-חמישי ושבט: 8:00-16:00

מחירי כניסה:

שם אזרח ותיק: 11 ש, מבוגר: 22 ש, ילד: 10 מחיר רגיל

שם מבוגר: 19 ש, ילד: 8 מחיר בקבוצה (מעל 30 איש)

טלפון:

08-9985110

פארק אופקים:

בעיר אופקים הקימה קק"ל לרווחת התושבים והמטיילים פארק יפה עם מדשאות המשמש מרכז עירוני לתרבות, נופש וספורט. בפארק נסללה "דרך האפק" - ומתקנים, דרך נוחה לכלי רכב פרטיים, המסומנת בירוק. הדרך היא שביל טבעתי המוביל לחניונים שבהם נמצאים מתקנים למשחק ולפיקניק, שירותים ביולוגיים ו"הנשר", פסל סביבתי שגם הוא מתקן שעשועים. בנסיעה בשביל מגיעים אל מערת אלג'ריר, שבה ישב המושל התורכי עם מחלקה מחייליו ובשנת 1894 המתין לסיום בניית מבצר פטיש הסמוך. בפתח המערה, ששימשה כמאגר מים קדום, יש מחצבה שממנה נחצבו אבני הבניין לאתר ביזאנטי קדום, ומהריסותיו נבנה מבצר פטיש. מאיזור המערה עולה שביל "דרך המבצר" אל המבצר הזה. בימי התורכים שימש המבצר מרכז שליטה ומינהל לבדואים בנגב. בורות המים כאן הם מהתקופה הביזאנטית והאלמוגים המאובנים שתמצאו כאן הם זכר לאגם קדום ששכן כאן.

יזחאי כורם

